

Sygn. akt I CSK 6206/22

POSTANOWIENIE

Dnia 1 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa K. P.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym 1 lutego 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 13 lipca 2022 r., sygn. akt I ACa 373/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz K. P. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany Bank S.A. w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 13 lipca 2022 r., zaskarżając ten wyrok w całości i wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne:

1) Czy w odniesieniu do przesłanek „kształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy” z art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385² k.c. w ramach sporów powstałych na tle

umów kredytu powiązanych z walutą obcą (tzw. umów kredytów denominowanych albo umów kredytów indeksowanych), dokonując oceny spełnienia tychże przesłanek w ramach konkretnej sprawy należy brać pod rozagę powszechne zasady i standardy informowania konsumentów o ich prawach i obowiązkach, które były przyjęte jako zwyczaj i obowiązywały w chwili zawarcia umowy kredytu? Tym samym, czy w przypadku, jeżeli konsument został poinformowany o charakterze umowy kredytu powiązanej z walutą obcą (umowy denominowanej albo umowy indeksowanej) w sposób odpowiadający standardom rynkowym z chwili zawarcia umowy kredytu, to nie jest możliwym stwierdzenie, iż umowa kredytu lub regulamin do takiej umowy zawiera postanowienia niedozwolone, oceniane z perspektywy świadomości konsumenta co do skutków zawieranej umowy? Jak również, czy niespełnienie jakichkolwiek obowiązków informacyjnych jest od razu równoznaczne ze spełnieniem przesłanek z art 385¹ § 1 k.c. Powyższe zagadnienie sprowadza się do udzielenia odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy w ramach pojęcia „okoliczności zawarcia umowy” sąd powinien badać praktykę rynkową z daty zawarcia umowy?

- Czy w ramach pojęcia „okoliczności zawarcia umowy” mieszczą się okoliczności indywidualizujące danego konsumenta (znane przecież bankowi z wniosku kredytowego)?

- Czy sąd powinien badać stopień i zakres naruszenia przez bank obowiązków informacyjnych (w tym to jakimi informacjami dysponował konsument) i oceniać czy udzielenie przez bank dalej idących informacji mogłoby doprowadzić/doprowadziłoby do podjęcia przez konsumenta innej decyzji co do zaciągnięcia zobowiązania?

- Czy można nakładać na przedsiębiorcę (tutaj bank) sankcję za niedopełnienie obowiązków informacyjnych, które nie wynikały z przepisów ustawy w dacie ich realizacji?

2) Czy w świetle oceny spełnienia przesłanek „kształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy” oraz „braku indywidualnego uzgodnienia postanowienia umowy” z art. 385¹ § 1 k.c. w ramach sporów powstałych na tle umów kredytu

powiązanych z walutą obcą (tzw. umów kredytów denominowanych albo umów kredytów indeksowanych), dokonując oceny spełnienia tychże przesłanek, sąd rozpoznający tego typu sprawę powinien brać pod uwagę fakt, iż z uwagi na powszechność sporów na tle umów kredytów powiązanych z walutą obcą treść zeznań konsumentów powinna w każdym przypadku być zestawiana z dokumentami znajdującymi się w aktach sprawy oraz okolicznościami związanymi z wykonywaniem konkretnej umowy kredytowej przez strony do czasu zakwestionowania jej ważności przez konsumenta?

3) Czy w przypadku jeżeli w ramach sporu powstałego na tle umowy kredytu powiązanej z walutą obcą (tzw. umowy kredytu denominowanego albo umowy kredytu indeksowanego) w ramach oceny przesłanki „kształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy” z art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z treścią art. 385² k.c. konsument wskazuje, iż rażące naruszenie jego interesów wiąże wyłącznie z faktem wzrostu kursu waluty obcej, co nastąpiło już po zawarciu umowy, ocenić należy, iż w takiej sytuacji nie istnieją podstawy do uznania konkretnych postanowień umowy kredytu bądź regulaminu za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., a tym samym powództwo w tego typu sprawie powinno zostać oddalone z uwagi na błędną podstawę roszczenia konsumenta?

4) Czy w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie wiąże konsumenta, możliwe jest przyjęcie, że taką umowę należy utrzymać w mocy z uwagi na fakt, iż za okres od dnia zawarcia umowy kredytu do 24 stycznia 2009 r. strony takiej umowy mogą rozliczyć wzajemne roszczenia w ramach instytucji nienależytego wykonania umowy z art. 471 k.c., zaś w okresie od 24 stycznia 2009 r. każda umowa kredytu powiązanego z walutą obcą może być realizowana bezpośrednio w walucie obcej z uwagi na treść art. 358 § 1 i § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od 24 stycznia 2009 r.?

5) Czy w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie wiąże konsumenta, możliwe jest przyjęcie, że taką

umowę należy utrzymać w mocy z uwagi na fakt, iż także w okresie przed 24 stycznia 2009 r., kiedy to nastąpiła nowelizacja art. 358 § 1 i § 2 k.c., powszechnie przyjętym było stosowanie do przeliczeń walutowych kursu średniego NBP, a tym samym zastosowanie kursu średniego NBP w ramach przeliczeń walutowych przed 24 stycznia 2009 r. było zgodne z treścią art. 56 k.c.?

6) Czy przesłanka „kształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy” z art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385² k.c. w ramach sporów powstałych na tle umów kredytu powiązanych z walutą obcą (tzw. umów kredytów denominowanych) zostaje spełniona w sytuacji, w której konsument oświadcza, iż w momencie zawierania umowy kredytu nie miał woli negocjowania postanowień umowy czy też w takiej sytuacji – w świetle takiego oświadczenia konsumenta – należy uznać, iż akceptacja przez kredytobiorcę wzorca umownego przedstawionego przez przedsiębiorcę, wyrażająca się w oświadczeniu konsumenta o braku woli negocjacji umowy – powoduje, iż konsument nie może w przyszłości powoływać się na okoliczność „braku negocjowania postanowień umowy” przy ocenie powyżej wskazanych przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c.?

Ponadto skarżący powołał się na istniejącą w sprawie potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych:

1) Rozbieżności wynikają z całkowicie odmiennej (wykluczającej się) interpretacji kwestii związanych z możliwością utrzymania w mocy umowy kredytu denominowanego albo umowy kredytu indeksowanego, w przypadku uznania, iż postanowienia takich umów odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowią niedozwolone postanowienie umowne i nie wiążą konsumenta. Judykatura prezentuje stanowisko, iż taka umowa nie może zostać utrzymana w mocy oraz stanowisko, iż odniesienia do sposobu określania kursu waluty obcej, które zostały uznane za niewiążące konsumenta mogą zostać zastąpione przez odwołanie się do przeliczeń walutowych realizowanych według kursu średniego NBP.

2) Rozbieżności wynikają z całkowicie odmiennej (wykluczającej się) interpretacji kwestii tego, czy można stwierdzić, że postanowienia umów kredytów denominowanych albo umów kredytów indeksowanych odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej mogą zostać uznane za postanowienia niedozwolone w sytuacji, gdy konsument swoje pokrzywdzenie wiąże nie ze stosowaniem przez bank do przeliczeń walutowych w ramach realizacji takiej umowy tabel kursowych banku, lecz jedynie z faktem, iż nastąpił powszechny wzrost kursu waluty obcej w stosunku do złotego polskiego. Judykatura prezentuje stanowisko, iż w takiej sytuacji również zostają spełnione przesłanki „kształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy” z art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385² k.c. oraz stanowisko, iż w takiej sytuacji konsument powinien był wystąpić z powództwem w trybie art. 357¹ k.c., a nie z powództwem o stwierdzenie nieważności całości umowy kredytowej.

W odpowiedzi na skargę powód wnosił o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia prawne nie czynią zadość tym wymaganiom. Po pierwsze, skarżący nie wskazał argumentów prawnych, które prowadziłyby do rozbieżnych ocen w zakresie sformułowanych zagadnień

prawnych. Nie wykazał również, dlaczego dotychczasowy dorobek orzecznictwa, na który w sposób obszerny powołuje się w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, jest niewystarczający do ich rozstrzygnięcia.

Po drugie, uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera pogłębionej analizy sformułowanych problemów prawnych. Ogranicza się w istocie to przedstawienia własnego poglądu oraz przytoczenia orzeczeń (z reguły sądów okręgowych), które z niewyjaśnionych w skardze przyczyn zostały uznane przez skarżącego, jak się wydaje, za reprezentatywne dla danych nurtów orzecznictwa.

Po trzecie, przytoczone orzeczenia wskazują jednak, że sformułowane przez skarżącego zagadnienia nie stanowią zagadnień nowych, nierozwiązanych dotychczas w orzecznictwie.

Po czwarte, skarżący nie przedstawił wyводу, w jaki sposób udzielenie odpowiedzi na przedstawione pytania mogłoby wpłynąć na wynik sprawy.

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w orzecznictwie i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w wypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Autor skargi nie wskazał, jakie w jego ocenie przepisy wzmagają wykładni. Nie leży natomiast po stronie Sądu Najwyższego dokonywanie w tym zakresie

samodzielnym ustaleń na podstawie wywodów skarżącego. W szczególności mając na względzie, że skarżący nie sporządził odrębnego uzasadnienia dla drugiej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania a stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 265) obciążył skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego.

[as]